

Рішення
спеціалізованої вченої ради Сумського державного університету про
присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Сумського державного університету МОН України, м. Суми прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Бондаренку Леоніду Анатолійовичу з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» на підставі прилюдного захисту дисертації «Особливості сімейного туберкульозу в умовах Сумської області» за спеціальністю 222 – «Медицина» 30 квітня 2024 року.

Бондаренко Леонід Анатолійович у 1993 році закінчив Тернопільський медичний інститут імені академіка І. Я. Горбачевського за спеціальністю «Лікувальна справа» та здобув кваліфікацію «Лікар». У 1995 році, після завершення навчання на факультеті післядипломної медичної освіти Харківського медичного інституту удосконалення лікарів йому присвоєно звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Фтизіатрія». З 1995 по 2004 рік працював районним фтизіатром, завідувачем поліклінічного відділення у Сумській центральній районній лікарні. З серпня 2004 року – лікар фтизіатр, завідувач організаційно-методичним кабінетом обласного протитуберкульозного диспансеру, а з листопада 2005 року призначений на посаду головного лікаря обласного протитуберкульозного диспансеру. Має вищу атестаційну категорію з фтизіатрії та вищу атестаційну категорію з організації та управління в охороні здоров'я. З 2006 року обіймає посаду директора комунального некомерційного підприємства Сумської обласної ради «Регіональний клінічний фтизіопульмонологічний медичний центр». Виконував обов'язки обласного позаштатного фтизіатра. З квітня 2024 року призначений на посаду директора комунального некомерційного підприємства «Клінічна лікарня №5» Сумської міської ради.

В період з 2021 по теперішній час Бондаренко Леонід Анатолійович навчається в аспірантурі СумДУ за спеціальністю 222 «Медицина», успішно склав заліки та іспити з дисциплін, що забезпечують набуття загальних компетентностей з навчальних дисциплін професійного спрямування. Тема дисертації була затверджена вченою радою Сумського державного університету МОН України (протокол № 4 від 21.10.2021 р.).

Дисертацію виконано у Сумському державному університеті МОН України, м. Суми у відповідності із науковою тематикою кафедри хірургії, травматології, ортопедії та фтизіатрії. Дисертаційна робота є частиною комплексної науково-дослідної роботи «Вивчення стану здоров'я дитячого і дорослого населення Сумської області в умовах впливу соціальних, економічних та екологічних факторів», державний реєстраційний № 0111U002098.

Науковий керівник – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри хірургії, травматології, ортопедії та фтизіатрії Сумського державного університету, академік АН ВШ України Дужий Ігор Дмитрович.

Результати дисертаційної роботи опубліковано у 17 наукових працях: з них у виданнях, рекомендованих МОН України – 11, 3 праці у журналах, зареєстрованих наукометричною базою даних Scopus та WoS (2 тези, 1 стаття), 3 тези у матеріалах конференцій.

Основні з них:

1. Дужий ІД, Бондаренко ЛА, Олещенко ГП. Особливості сімейного туберкульозу в умовах епідемії. Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. 2018;2(33):81. DOI: 10.30978/TB2018-2-74

2. Дужий ІД, Олещенко ГП, Бондаренко ЛА, Олещенко ВО. Туберкульозний плеврит і контактний «сімейний» туберкульоз. Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. 2018;2 (33):81–82. DOI: 10.30978/TB2018-2-74

3. Олещенко ГП, Бондаренко ЛА, Олещенко ВО, Глиненко ВВ, Юрченко ОП, Гніденко КП. Соціально-психологічні аспекти лікування хворих на туберкульоз на стаціонарному етапі. Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. 2019;4 (39):30–35. DOI: 10.30978/TB2019-4-30

4. Дужий ІД, Олещенко ГП, Бондаренко ЛА. Вплив амбулаторного лікування хворих на вперше діагностований туберкульоз легень на розвиток сімейного туберкульозу (епідемічна ситуація). Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. 2021;4 (47):16–20. DOI: 10.30978/TB2021-4-16

5. Duzhyi ID, Oleshchenko HP, Bondarenko LA, Kobyletkyi SM. Familial tuberculosis and its prevention in terms of health care restructuring. Acta Balneologica. 2022;2(168):166-170. DOI: 10.36740/ABAL202202112

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Псарьова Валентина Григорівна – голова спеціалізованої вченої ради, докторка медичних наук, професорка, доцентка кафедри внутрішньої медицини з центром респіраторної медицини Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету, м. Суми. Зазначила, що в епідеміології туберкульозу канонічно прийнято вважати, що ризик інфікування зростає зі збільшенням близькості та тривалості контакту з джерелом інфекції. До груп високого ризику, найбільш уразливих до поширення МР ТБ, належать, насамперед, близькі сімейні контакти, де сприйнятливі особи перебувають у тісному та постійному контакті з хворими на активну форму туберкульозу. Це підтверджує необхідність рутинного та широкого скринінгу сімейних контактів хворих на туберкульоз. Стратегія скринінгу в багатьох країнах є частиною стандартної політики боротьби з туберкульозом, дозволяє розірвати ланцюг передачі туберкульозу завдяки швидкому виявленню та ефективному лікуванню інфікованих осіб, а також призначенню хіміопрофілактики всім сімейним контактам, які не мають активної форми захворювання. Методи молекулярного типування доповнили традиційне відстеження контактів й підтвердили передбачувані епідеміологічні зв'язки, виявлені під час рутинних досліджень контактів. Завдяки саме молекулярно-генетичному тестуванню було висунуто припущення, що будь-який вторинний випадок туберкульозу викликаний тим самим штамом мікобактерії туберкульозу, що й той, який був виділений в індексному випадку, не завжди підтверджується, навіть в умовах, коли ризик передачі інфекції є особливо високим. Хоча за даними епідеміологічних досліджень, які у більшості своїй проводились в зарубіжних країнах, у регіонах з високим тягарем туберкульозу більше половини членів сім'ї інфіковані одним і тим же штамом бактерій. Недостатня кількість таких досліджень у нашій країні й загалом в інших країнах вказує на те, що дисертаційна робота Бондаренка Леоніда Анатолійовича на тему «Особливості сімейного туберкульозу в умовах Сумської області» є актуальною та перспективною. Дисертант обґрунтував

наукові положення, а отримані результати дисертації мають вагоме значення для сучасної наукової та практичної роботи. За актуальністю проблеми, методичними підходами, обсягом, ґрунтовністю аналізу та інтерпретацією отриманих даних, повнотою викладу наукових положень, науково-теоретичним та практичним значенням дисертація повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року. З урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи дисертант заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Ярешко Анатолій Григорович – опонент, доктор медичних наук, професор, професор кафедри внутрішньої медицини №3 з фтизіатрією Полтавського державного медичного університету, МОЗ України, м. Полтава. Принципових зауважень до змісту й оформлення дисертації немає. Дисертація є завершеним науковим дослідженням, яке присвячено актуальній проблемі медицини – підвищенню ефективності лікування сімейного туберкульозу. Дослідження виконано на високому методичному рівні, сучасними методами, комплексне використання яких відповідає поставленим завданням і забезпечує достовірність отриманих результатів, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій. На підставі отриманих даних розширено й вирішено складну проблему медицини, яка дозволяє підвищити ефективність лікування сімейного туберкульозу та попередити поширення цієї інфекції, що робить дисертаційну роботу актуальною далеко за межами Сумської області не тільки в Україні, а й в інших країнах. Дисертаційне дослідження спрямоване не тільки на вирішення важливих теоретичних проблеми, але й має важливе практичне значення. Дослідження виконано на високому методичному рівні, сучасними методиками, комплексне використання яких відповідає поставленим завданням і забезпечує достовірність отриманих результатів, обґрунтованість наукових положень, висновків і практичних рекомендацій.

Отже, дисертація Бондаренка Леоніда Анатолійовича «Особливості сімейного туберкульозу в умовах Сумської області» за актуальністю, теоретичним і практичним значенням, науковою новизною одержаних результатів відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, що є підставою для позитивного рішення разової спеціалізованої вченої ради Сумського державного університету на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44, а дисертант заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Шевченко Ольга Станіславна – опонент, докторка медичних наук, професорка, професорка кафедри інфекційних хвороб та фтизіатрії Харківського національного медичного університету, м. Харків. Зауважень принципового характеру до змісту та оформлення дисертації немає. Робота написана з дотриманням принципів наукового стилю. Проте, у тексті зустрічаються

стилістичні та граматичні помилки, друкарські описки. Для кращого сприйняття отриманих результатів в групах, деякі таблиці варто було б об'єднати або представити у вигляді рисунків. Доцільно використовувати замість терміну «джерело туберкульозної інфекції» - «індексний пацієнт», згідно останнього наказу. У роботі декілька повторів, що можна вважати недоліком роботи, хоча вони «розкидані» у різних підрозділах і на думку автора є доречними.

В цілому дисертаційна робота є сучасною та актуальною, має новизну і потребує подальших досліджень, отже є перспективною. Містить нові, науково обґрунтовані результати досліджень, проведені здобувачем особисто та є завершеною науковою працею. За основними змістовними ознаками, актуальністю, науковою новизною та обґрунтованістю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням дисертаційна робота Бондаренка Леоніда Анатолійовича відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, що є підставою для позитивного рішення разової спеціалізованої вченої ради Сумського державного університету на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022р. №44, а дисертант заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Кужко Михайло Михайлович – опонент, доктор медичних наук, професор, відділення діагностики хіміорезистентних форм захворювань на туберкульоз легень ДУ «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф. Г. Яновського НАМН України», м. Київ. Зауважень або заперечень щодо трактування автором основних положень та оформлення дисертації немає. В тексті трапляються стилістичні помилки, проте ці зауваження не є принциповими та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи в цілому. Дисертаційне дослідження є завершеною самостійною науковою роботою, яка містить нові, науково обґрунтовані результати, що мають істотне теоретичне та практичне значення для медицини. За методичним рівнем, актуальністю, обсягом дослідження, науковою новизною, практичною значимістю представлена дисертаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022р. та наказу МОН України №40 від 12.08.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», а її автор Бондаренко Леонід Анатолійович заслуговує на присвоєння ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Кириченко Наталія Миколаївна – рецензент, кандидатка медичних наук, доцентка, доцентка кафедри внутрішньої медицини з центром респіраторної медицини Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету, м. Суми. Зауваження та недоліки: анотація має містити стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням мети, характеристики хворих, дизайну дослідження, висновків, наукової новизни, практичного значення, впровадження результатів дослідження у практику; у розділі «Огляд літератури» здобувач здебільшого висловлює свої власні думки,

тоді як їх необхідно більш ретельно обґрунтувати, керуючись поглядами вчених з цього приводу і підкріплюючи посиланнями на їх праці; у розділі «Матеріали і методи» необхідно було б чітко представити критерії сімейного туберкульозу, дизайн дослідження та вказати об'єкт і предмет дослідження, методи обстеження; у таблицях відсутні помітки цифрових значень показників за наявності статистично значущої відмінності, а у примітках відсутні відповідні пояснення; в дисертаційній роботі необхідно вказувати про дотримання усіх норм біоетики та про наявність письмово наданої інформованої згоди пацієнтів на участь у дослідженні; для більш комплексного вивчення епідеміологічного профілю бажано б було включити в аналіз додаткові параметри, такі як захворюваність, смертність, поширеність туберкульозу в різних регіонах Сумської області. Звернула увагу на те, що деякі висновки потребують уточнення. Так у 1-му висновку вказано, що кількість сімейного туберкульозу у містах – 102,4 % й це потребує пояснення. У 2-му висновку бажано б було уточнити, які конкретні супутні захворювання є факторами ризику розвитку саме сімейного туберкульозу, супроводжуючи цифровими показниками їх частоти. У практичних рекомендаціях доцільно було б представити алгоритм скринінгу пацієнтів з тісним контактом і без такого та з/без урахування супутньої патології, розробленого завдяки проведеному дослідженню.

В цілому дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням, актуальна, виконана на достатньому матеріалі з використанням сучасних методів досліджень, містить принципові та раніше не захищені наукові положення. Вивчення ризиків виникнення туберкульозу має ключове значення для розроблення ефективних профілактичних заходів щодо нерозповсюдження інфекції туберкульозу, її ранньої діагностики та успішного лікування. За обсягом виконаних досліджень, актуальністю обраної теми, новизною отриманих результатів та їх науково-практичним значенням дисертація Бондаренка Леоніда Анатолійовича «Особливості сімейного туберкульозу в умовах Сумської області» відповідає вимогам п. 10, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а дисертант заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради,

«Утрималися» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада Сумського державного університету МОН України присуджує **Бондаренку Леоніду Анатолійовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Голова спеціалізованої вченої ради

30.04.2024 р.

Валентина ПСАРЬОВА